

Leto s otáznikmi

Nie, nie je otázne, či leto bude ☺. Ročné obdobia sú jednou z mála garantovaných vecí, prichádzajúcich s oceľovou pravidelnosťou, jedno za akýchkoľvek okolností, bez ohľadu na to, ako drancujeme prírodu a životné prostredie vôbec, stále, každý rok, pekne dokola... S menšími či väčšími odchýlkami, čo sa počasia či kontinentov týka, leto spoľahlivo prišlo a jeho väčšia časť je aktuálne pred nami. V tomto roku máme, žiaľ, jednotne po celom svete pred sebou leto zatiaľ nezažité, s množstvom otáznikov. Ten najväčší a celosvetový sa týka riešení súvisiacich s ochorením Covid 19. Nech rozmýšľame nad čímkoľvek, všade na ne narazíme. Tento zákerný vírus sa nám jednoducho pribalil do letnej cestovnej batožiny, do zaužívaných zvykov, konaní, úvah, plánov... a kým nie aj do dýchacích ciest, je ešte ako tak dobre. Ale určite všetci s napätím sledujeme vývoj situácie u nás doma, v susedných krajinách, v EÚ, v turisticky atraktívnych destináciách. Váhame, či vôbec a kam vyraziť. Každý chceme dovolenkovať bezpečne, zodpovedne, pokiaľ možno bez nepríjemných následkov vo forme neželaného vírusového suveníru, vynútenej karantény či uviaznutia ktovie kde vo svete kvôli možnému opakovanému uzatvoreniu hraníc. Vraj najbezpečnejšie je zostať doma. Tiež sa vám to zdá byť prehnaná požiadavka? Počty nakazených sa držia v bezpečnej zóne, hranice sa otvárajú, obchody, služby, úrady, školy a škôlky taktiež, opatrenia sa uvoľňujú, tak načo si kaziť prázdniny? Že všetci tak akosi uvažujeme je jasné aj na miestach najvyšších, a preto na oficiálnej vírusovej stránke www.korona.gov.sk nájdete aj tieto dovolenkové usmernenia:

- Ak je nevyhnutné cestovať na dovolenku mimo SR, **sledujte aktuálnu situáciu vo Vami vybranej krajine.**
- Dodržujte zásady **R.O.R. (ruky-odstup-rúško).**
- **Pri akomkoľvek podozrení kontaktu s COVID-19 ihneď telefonicky kontaktujte svojho ošetrojúceho lekára.**
- Počas dovolenky buďte obozretní a zodpovední. **K udržaniu priazniveho vývoja pandémie COVID-19 na Slovensku prispieva každý z nás.**

Na stránke nájdete množstvo ďalších odpovedí na otázky súvisiace s koronou a (nielen) cestovaním, odporúčam navštíviť ju a naštudovať si všetko, čo vás zaujíma tak, aby sa vaša dovolenka nestala námetom pre dáky napínavý dobrodružný román s nebudaj smutným koncom. Ale nech nekuvikám, zamyslime sa nad alternatívou „zostať doma“. Obyvateľ Devína tu vyhráva v rámci Bratislavy na plnej čiare. Okrem mora (a aj z toho pozostatky nájdete na Sandbergu) tu, prípadne kúsok za humnami, máme hádam všetko, čo taký turista bežne hľadá. V lese ste o päť minút, mnohí i rýchlejšie, divá zver je jeho prirodzenou súčasťou, záhradu máme vari každý, kopce na turistiku si môžeme vyberať, rieky na rybárčenie, splavovanie a bárs aj kúpanie máme hneď dve, cyrilometodskými tradíciami opradený hrad i kostol, národnú prírodnú rezerváciu, množstvo ďalších chránených území, dobrý ríbezlák a ešte lepší ríbežový džem, cyklotrasy (aj keď neudržiavané, viem), rôzne sochy či pamätníky, najnovšie aj zoologické minizáhrady, zrekonštruovanú kaplnku vo vinohradoch, zvyšky raketovej základne, u susedov sa aj vojenské bunkre so zvyškami železnej opony nájdú, v týchto dňoch kolaudujeme vyhladkovú vežu... a stále sme sa pri tomto výpočte nepohli z druhej najmenšej mestskej časti v Bratislave. Za jednu dovolenku ani všetko nestihneme obzrieť. Je ozaj nádherný ten náš Devín, hoci si to často ani neuvedomujeme. Ani to, že my, čo tu dnes žijeme, píšeme jeho novodobé dejiny. Kto zaujímavý tu všetko žil, pôsobil, či aktuálne žije a pôsobí, i o tom, čo sa u nás dialo i deje sa dočítate (aj v tomto čísle) Devínčana. Verte, je to rovnako zaujímavé, inšpiratívne a nielen dovolenkové čítanie, ku ktorému môžete prispieť aj vy. Stačí, ak si svoje zážitky z leta nenecháte pre seba a podelíte sa o ne s nami. No majte na pamäti, že ich najprv musíte doručiť nazad domov, do Devína. Bezpečné, inšpiratívne leto plné zážitkov a bezproblémový návrat domov prajem všetkým, priatelia. Vidíme sa na jesennom vinobraní?

*Ľubica Kolková, starostka
ilustračné foto Matej Patka*

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

Z HISTÓRIE NÁŠHO AUTOBUSU Č. 29

Boli časy, boli, keď ešte koncom devätnásteho storočia po Dunaji plávali parníky a v Devíne tahali povozy kone, alebo voly a do Bratislavy sa z Devína chodievalo peši. Na tieto idylické obrázky sa môžeme už len z nostalgiou pozerat a pri ceste autobusom si ich aspoň predstavovať.

V roku 1894 si prvú koncesiu na pravidelnú kyvadlovú dopravu medzi Devínom a Bratislavou vybavil pre svoj plošinový voz Devínčan Michal Dichtler. Dvakrát do týždňa prepravoval z Devína do Bratislavy zeleninu a ovocie a z Bratislavy do Devína vozieval obchodníkom a krčmárom tovar podľa ich želania. Autá sa v Devíne začali objavovať až po prvej svetovej vojne. Koncom dvadsiatich rokov koncesiu na autobusovú dopravu na linku Bratislava – Devín dostal Bratislavčan Jaroslav Nemeč, ktorého žlté autobusy P-III-247 a P-III-267 privádzali výletníkov spred Nemocnice Milosrdných bratov z Námestia Republiky (dnešné Námestie SNP) pod Devínsky hrad.

Priekopníkmi autobusovej dopravy v Devíne sa stali páni Putz, Lechner a Unger. L. Unger si na nádvorí svojho domu na dnešnej Kozičovej ulici postavil garáže pre nákladné auto a dva autobusy, ktoré tam nájdete ešte i dnes. V roku 1938 sa profesor Karel Plicka vyzel žltým autobusom pána Nemca na hrad Devín spolu so svojím žiakom Karolom Krškom, aby tam nafilmovali staroslávny Devín do úvodu etnografického dokumentu Zem spieva. Bolo to posledné filmovanie Devína v predvojnovom období. Anexia Devína mala za následok i likvidáciu firiem prepravcov Turingerovcov, Greinera, Nemca i Ungera.

Podľa svedectva pani učiteľky Ruženy Schillerovej, jazdil v tých časoch autobus z Devína do Petržalky cez Bratislavu. Na slovenskom území nesmel zastaviť, preto školáci, ktorí chodili do školy v Bratislave, museli vystúpiť na hranici pri studniach Mestskej vodárne a odtiaľ cez rampu s pohraničnou kontrolou kráčali pešo až po najbližšiu zastávku električky. Autobus späť z Petržalky do Devína chodil až neskoro večer, preto školáci zo školy v Bratislave do Devína museli ísť od hraničnej rampy pri Mestskej vodárni pešo.

Dnes si už nevieme ani predstaviť, že by sme denne absolvovali pešo trasu Devín - Bratislava a späť. Moderné autobusy nám poskytujú komfort, ktorý si naši predkovia nevedeli ani predstaviť. Uvidíme, možno sa dočkáme, že nové technické úspechy v automobilovom priemysle prekvapia aj našu generáciu a na scénu príde ešte väčší komfort pre vozidlá verejnej dopravy. A ktovie, možno, že raz budeme cestovať aj bez vodiča...? Čas ukáže.

Pavla Rumanovská, foto archív P.R.

AUTOBUSLINIEN

Autobusová doprava Bratislava-Devín
Koncesionár Jaroslav Nemeč

Ständiger Personenautobusverkehr
DEVÍN - BRATISLAVA
Lorenz Unger, Devín.

Žlté autobusy P-III-247 a P-III-267.

STÄNDIGER PERSONEN-VERKEHR
BRATISLAVA - BRÄUERTOR-SÜDTYR
BERNH. ENDLER

II. Autobus. dopravný podnik
Samorjén.
II. Autobuslinie Samorin-
Bratislava.
II. Autobusz szállítási vállalat
Somorja.

Konz. Autobus-Linie
BRATISLAVA-STUPAVA

Egybázy Istvan.
Alexander Udvorka, Bratislava

KNIŽNICA INFORMUJE

Keď som vo februári pripravovala príspevok o zreorganizovanom oddelení detskej literatúry v našej knižnici, netušila som, že o pár dní bude všetko inak. Opatrenia, súvisiace s koronavírusom spôsobili, že sa všetky kultúrne zariadenia museli pre verejnosť uzavrieť. Krátko pred tým sa v našej knižnici uskutočnilo čítanie pre deti, ktoré zorganizovalo OZ Náš Devín a veľké ďakujeme patrí Katke Mihinovej. Akcia bola úspešná, prišlo asi dvadsať detí v sprievode rodičov. Mierne uvoľňovanie opatrení spôsobilo, že knižnicu sme mohli za dodržania hygienických nariadení opäť otvoriť a radi vás uvítame **v stredu od 17.00 – 19.00 hod. a v sobotu od 10.00 – 13.00 hod.**

V súvislosti s reorganizáciou oddelenia detskej literatúry a zúžitím jej priestorov (aj vďaka MÚ Devín a OZ Náš Devín) veríme, že aj deti z Devína si nájdu cestu do našej Miestnej knižnice. Literatúra tejto vekovej skupiny je v knižnici rozdelená do niekoľkých sekcií: **Rozprávky, povesti, báje a legendy rôznych národov a národností; Literatúra pre najmenšie deti** (leporelá, riekanky); **Literatúra pre menšie deti** (knihy, na ktorých vyrástlo už mnoho generácií – autori: Dobšinský, Podjavorinská, Rázusová-Martáková, Ďuričková, Němcová, Erben, Andersen, bratia Grimmovci); **Literatúra pre väčšie deti; Literatúra pre mládež**, kde sú okrem klasických dobrodružných a dievčenských románov zastúpené aj knihy žánru fantasy, ktoré momentálne letia medzi mladými aj vďaka filmovým spracovaniam (Pán prsteňov, Harry Potter, Eragon). Niekoľko poličiek je venovaných aj tzv. povinnej literatúre. V knižnici máme aj **populárno-náučnú literatúru pre deti** na čele so známou Detskou encyklopédiou Bohumila Řihu; deti sa dozvedia aj o histórii Olympijských hier, nájdu tu Veľkú knihu pre malých majstrov, záhradkárov, milovníkov zvieratiek, Encyklopédiu predškolača, Ilustrované dejiny sveta a tiež Detskú ilustrovanú bibliu vo viacerých prevedeniach.

Samozrejme, v oddelení detskej literatúry máme skoro 2000 titulov od rôznych autorov a rôznych žánrov. Prieskumy, ale aj realita v knižniciach ukazujú, že vďaka výtvarným moderným dobovým (internet, sociálne siete, počítačové hry) – deti a mladí ľudia menej čítajú. Ja však verím, že sa situácia začne vyvíjať k lepšiemu, pretože klasickú, vytlačenú knihu na papieri, nič nenahradí. K nej sa môžete vždy vrátiť, keď to bude vaša duša potrebovať.

Alena Rumanovská, foto Katarína Mihinová

Z RADNICE

➤ Hlavné mesto pripravuje od druhej polovice roku 2020 spustenie nového spôsobu zberu vytriedeného papiera a plastov zbieraných spolu s kompozitnými obalmi a kovmi v individuálnej bytovej výstavbe v spolupráci s organizáciou NATUR-PACK, a.s. a spoločnosťou OLO, a.s. Cieľom je dosiahnuť zvýšenú mieru triedenia a čistejšie verejné priestranstvá aj životné prostredie. Do prvej etapy vrecového systému zberu triedeného odpadu od domu k domu bude zapojený aj Devín. Zber bude prebiehať priamo spred rodinných domov. Zníži sa tak znečistenie verejných priestranstiev v blízkosti zberných hniezd a zvýši sa komfort pre obyvateľov, ktorí nebudú musieť vynášať odpad k zberným hniezdam. Nový systém je založený na zbere odpadu vo vreciach, ktoré budú osobne doručovať pracovníci OLO priamo do rodinných domov a raz mesačne ich budú podľa harmonogramu odvážať. Každá domácnosť dostane dve roľky, každú po 25 ks vriec (na každú domácnosť prípadnú 2 ks 120 litrových modrých vriec na papier a 2 ks 120 litrových vriec na plasty, kovové obaly a nápojové kartóny). Počas prvého mesiaca od zavedenia vrecového zberu ešte budú zberné hniezda dočasne na svojich pôvodných miestach. Zber vytriedeného skla bude naďalej zabezpečený doterajším spôsobom bez zberného hniezda. Viac na: <https://bratislava.sk/sk/zmena-sposobu-zberu-a-odvozu-vytriedeného-odpadu-z-rodinných-domov>

➤ Upozorňujeme občanov MČ Bratislava – Devín, že na uloženie odpadu (aj separovaného) je možné využiť zberný dvor v MČ Bratislava – Dev. Nová Ves. Viac na: <http://www.devinskanovaves.sk/moderneobce2.sk.dw007.nameserver.sk/p/4025/denova.html>
<http://www.denova.sk/kategorie/zberny-dvor3>

➤ MČ Bratislava – Devín vyhlasuje obchodnú verejnú súťaž o najvhodnejší návrh na uzatvorenie najomnej zmluvy o nájme časti nehnuteľnosti na Kozičovej ulici č. 24 vo výmere 104,7 m² za cenu 17,00 eur/1 m²/1 rok. Priestory sa prenajímajú za účelom využitia služby pre občanov MČ – stolárska dielňa, manikúra, čistiareň, atď. minimálne 3 dni v týždni po 5 hodín denne na dobu do 31.7.2023. Obhliadku možno dohodnúť s Ing. Martinou Škárovou na čísle 0903 780 783 alebo skarova@devin.sk. Dátum na ukončenie odovzdávania ponúk je 22.7.2020. Viac na: <https://www.devin.sk/uradna-tabula-mestskej-casti.html>

➤ MČ Bratislava – Devín oznamuje, že hľadá uchádzačky na miesto učiteľky materskej školy. Požadované je úplné stredné odborné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie ustanovené vyhláškou MŠVV a Š SR č. 437/2009 Z.z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady na výkon činnosti učiteľky materskej školy. Osobnostné predpoklady: pozitívny vzťah k deťom (empatia), dôslednosť, spoľahlivosť, komunikatívne kompetencie, kreativita, asertivita, flexibilita. Nástup dohodou v auguste 2020. Žiadosti spolu so životopisom a motivačným listom zasielajte písomne na adresu MČ Bratislava – Devín, Kremelská 39, 841 10 Bratislava – Devín alebo e-mailom: bibiana.krechnakova@devin.sk. Uchádzači budú pozvaní na osobný pohovor. Viac na: <https://www.devin.sk/oznamy/volne-pracovne-miesto-ucitel-materskej-skoly.html>

REKREÁCIA JE VIAC NEŽ DOVOLENKA

GAVENDOVINY

„Idete na dovolenku, či na rekreáciu?“, podpichnem občas, keď príde reč na trávenie leta. Tieto slová používame bežne ako synonymum. Na dovolenke si dovolíme, na čo máme chuť, rekreácia znamená „znovu-stvorenie“, obnovu, stať sa opäť plne ľuďmi. Aj príroda i prirodzenosť človeka vyšli z rúk Stvoriteľa ako dobré a krásne. Neporiadok tu vniesla pýcha, v náboženskom slovníku hriech. Sebeckto sa podpisuje pod ničenie prírody i nezdravý životný štýl. Rekreácia znamená pokúsiť sa vniesť do života pôvodnú harmóniu. Ak odklon od Boha vniesol do života zmätok, návrat k Bohu obnoví pôvodný súlad. „Znovo-stvorenie“ nie je možné bez spolupráce so Stvoriteľom.

Keď človek pri úraze stratí vedomie, najdôležitejšie je obnoviť základné životné funkcie: činnosť srdca a dýchanie. Len čo sa to podarí, vidíme, ako oživa celý organizmus. Správny pulz a dych má veľký význam pre telesné zdravie aj psychickú pohodu. No i duša žije svojím rytmom vo svojom tele a cez svoje telo. Život duše je prepojený s našim psychosomatickým organizmom. Človek žije skutočne harmónicky, keď sú v ňom správne usporiadané všetky činnosti. Čo sa deje v správnom čase, je krásne a dobré – taký bol ideál gréckej harmónie. Pre žalúdok je dôležitá pravidelná strava – správne množstvo a v správnom čase. Pre psychickú vyrovnanosť správne striedanie práce a odpočinku, no najmä dobré vzájomné vzťahy. Súčasný životný rytmus je často nelenudský už svojou povahou, tým, že nerešpektuje základné prirodzené rytmy človeka. Cieľom dovolenky je nielen oddýchnuť si od námah a zabudnúť na chvíľu na problémy. Mal by to byť čas návratu do správneho rytmu.

Pobyť v prírode a zapojenie sa do rytmu prírody v tom veľmi pomáha. Príroda svojím bytím rešpektuje rytmy svojho Stvoriteľa: v noci stíchnie, v zime odpočíva. A sú v nej aj obdobia rozmachu. Stačí na chvíľu pozorovať život na letnej lúke, pestrosť kvetov, činnosť hmyzu, zastať sa chvíľu pri včelom úli alebo mravenisku. Vládne tu čulý život a zároveň úžasný pokoj. Postupne preniká aj do nás. Preto, keď obdivujeme krásy prírody, myslíme pritom aj na jej Tvorcu. A tvorivosť je chytľavá. I v nás sa prebúdzajú túžba tvoriť niečo hodnotné a pekné. Okrem toho obdiv prírody prebúdzajú celkovú schopnosť žasnúť. Príroda je obrovská galéria. Ak si začneme s vďakou všimáť jej krásy, porastie nielen naša vďaka, ale schopnosť vnímať ich čoraz viac.

Všetkým Devínčanom a čitateľom Devínčana
prajem príjemnú dovolenku a hodnotnú re-kreáciu Marián Gavenda.

O NOVÝCH PROJEKTOCH PRE DEVÍN

Medzi Devínčanmi sa často rozpráva o nových projektoch, ktoré zastrešuje investor a Devínčan Patrik Tkáč. Ako povedal, jeho snahou je pre Devín, kde sa začínajú sťahovať mladé rodiny s deťmi, vytvoriť kvalitný komplex poskytovania služieb a rovnako príjemné prostredie na život. Tak opäť oživa kaplnka na kopci K Zlatému rohu, okolo ktorej sa osadili lavičky a ľudia na prechádzke si tu môžu oddýchnuť a kochať sa vo výhľade na hrad či na okolitú prírodu. Pod lesom sa pripravuje aj výsadba viniča a miesto na posedenie a relax. Tiež je v prípravnej fáze projekt reštaurácie. Zaujímalo nás, v akom štádiu sú stavebné práce potravín?

P.T.: V apríli sa začali prvé práce, ktoré sú nevyhnutné pre samotnú realizáciu projektu a spravili sme predprípravu pre archeologický prieskum. Spolupracujeme s Krajským pamiatkovým úradom v Bratislave, lebo počas výkopových prác sa objavila studňa medzi plotom a bývalou kolkovňou. Zároveň komunikujeme o tom, akú bude mať konečnú podobu nadzemná časť studne. Momentálne pracujeme na tom, aby sme dotiahli do úspešného konca všetky potrebné dokumenty a mohli pokračovať v samotnej realizácii stavby. Som si vedomý, že pre obyvateľov v blízkom okolí to bude menej komfortné obdobie, ale skutočne je nevyhnutné, aby boli zhovievaví. O ďalšom vývoji stavebných prác budeme postupne informovať.

Dočkáme sa v Devíne aj zdravotného strediska?

P.T.: Vzhľadom na skutočnosť, že v Devíne chýba lekárska starostlivosť, mám záujem podporiť a spolupodieť sa na realizácii zrekonštruovaného zdravotného strediska. Ide o starý okál pri požiarnej zbrojnici, ktorý v minulosti slúžil ako zdravotné stredisko. Pôvodný objekt sa postupne zmení na moderné Zdravotnícke centrum. Aktívne sa v tomto projekte angažuje MUDr. Ema Miznerová. Určite budú Devínčania so mnou súhlasí, že je nevyhnutné, aby sme tu mali predovšetkým pediatra a aj všeobecného internistu. Pre klientov bude pri vstupe recepcia, dve samostatné ambulancie s vlastnou čakárňou a bude zabezpečený aj bezbariérový vstup do ambulancií. Súčasťou zdravotného strediska bude aj vonkajšie detské ihrisko a miesta na parkovanie. Architektonická štúdia je už na svete, momentálne ešte prebiehajú rokovania ohľadom pešej dostupnosti k stredisku, a ja pevne verím, že sa tento

zámer stane realitou. Mojim snom je vybudovať nové centrum Devína, aby boli Devínčanom poskytované komplexné služby. Prvým krokom sú potraviny a pokiaľ ide o ďalšie projekty, tie sú zatiaľ v štádiu riešenia, tak o nich podáme správu až neskôr.

red, foto archív

PRÁVNE OKIENKO

„Synovi som pred tromi rokmi darovala byt, krátko na to však so mnou prerušil všetky kontakty. Môžem byť získat od neho späť?“ Zuzana O.

Váš problém sa týka právneho inštitútu vrátenia daru. Darovanie upravuje občiansky zákonník, v zmysle ktorého darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva, alebo sľubuje obdarovanému a obdarovaný dar či sľub, prijíma. Uzatvorením písomnej darovacej zmluvy medzi vami a vašim synom došlo k bezplatnému prevodu vlastníckeho práva k bytu na vášho syna, teda k darovaniu. **V § 630 Občianskeho zákonníka je upravený inštitút vrátenia daru takto: Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo k členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.** Zákon teda ustanovuje podmienku pre vznik nároku darcu na vrátenie daru od obdarovaného, a to, že obdarovaný sa správa k darcovi alebo k členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. Pre vznik nároku na vrátenie daru nepostačuje subjektívny pocit darcu o porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného, ale musí ísť o sústavné porušovanie dobrých mravov, alebo o ich porušovanie so značnou intenzitou. Definíciu hrubého porušenia dobrých mravov náš právny poriadok nepozná, takže, či v danom prípade vzniká nárok darcu na vrátenie daru od obdarovaného, posúdi s konečnou platnosťou len súd. Môžeme však konštatovať, že zo strany darcu musí dôjsť k spoločensky objektívne neprijateľnému správaniu sa darcu voči obdarovanému - fyzickému či psychickému násiliu. Prípadná nevďačnosť obdarovaného za dar teda nie je postačujúca k vzniku nároku na vrátenie daru. Právo domáhať sa vrátenia daru sa premlčí v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť v deň, kedy sa mohlo toto právo po prvý raz uplatniť. Každý spor je účelné v prvom kroku riešiť mimosúdny urovnávaním, teda v tomto prípade výzvou na vrátenie daru. Ak tá zostane neúspešná, je potrebné sa s návrhom na vrátenie daru obrátiť na príslušný súd.

JUDr. Jana Jakubkovič

Ak máte právny problém, s ktorým si nevieť poradiť, napíšte nám na adresu redakcie devincannoviny@gmail.com a na vaše otázky radi odpovieme.

VEĽKÉ OCENENIE PRE DETI Z VÝTVARNÉHO ATELIÉRU

S veľkou radosťou dávame na známosť, že naši malí, ale šikovní výtvarníci získali aj tento rok na **Medzinárodnej detskej výstave v Lidiciach** – jednej z najprestížnejších a najväčších výtvarných súťaží pre deti na svete, čestné uznanie. Rok 2020 bol vyhlásený za Medzinárodný rok zdravia rastlín a témou 48. ročníka súťaže bola KRAJINA – život rastlín, stromov, živočíchov. V Ateliéri sme na túto tému maľovali pestrofarebné chrobáčky a technikou linorytu objavovali dekoratívne rastlinné motívy. **K úspechu gratulujeme Alžbetke Kubičárovej, Terezke Medvedovej, Ninke Ondruškovej, Lade Sýkora, Samkovi Mihaľovi, Saške Potučkovej a Audricovi Robinsonovi!**

Ocenené práce našich výtvarníkov budú vystavené v Lidiciach do 31. januára 2021. Porota hodnotila 22 216 prác zo 78 krajín sveta, z toho zo Slovenska 2499 prác zo 128 škôl. Ocenené práce a katalóg k výstave si môžete prezrieť na www.mdvv-lidice.cz. Všetkým deťom a rodičom prajeme krásne a bezstarostné prázdniny a už teraz sa tešíme na nový školský rok vo Výtvarnom Ateliéri a na novú tému súťaže :)

Mira, Daniela a Ivetka
www.detidevina.sk
foto archív OZ Deti Devína

P.S.
Medzinárodnú detskú výtvarnú výstavu **Lidice** založili v roku 1967 na pamiatku detských obetí z českej obce Lidice, ktoré zavraždili nacisti počas 2. svetovej vojny a takisto pre všetky deti, ktoré zahynuli vo vojnových konfliktoch.

PIVNICA OPĀŤ ŽIJE

V našej devínskej Pivnici bolo v posledných mesiacoch ticho, ale zdá sa, že už začína svitať na lepšie časy. Klubový priestor nadobúda vzhľad hodný imponantnosti svojho teritória a je otvorený zaujímavému programu, ktorý zastrešuje OZ Scéna pre Devín.

Novinkami v Pivnici sú únikový východ, požiarne signalizácia a esteticky pôsobiace dvere, ktoré oddeľujú vstupnú zónu od javiskovej. Aj vďaka Devínčanovi **Patrikovi Tkáčovi**, ktorý projekt financoval, sa podarilo dobudovať únikový východ, čím sa zabezpečila absolútna bezpečnosť prevádzky priestorov Pivnice. Pomerne komplikovanú stavbu realizovalo skálne duo občianskeho združenia Scéna pre Devín – spoločnosť **Alfa Devín plus** pod odborným dozorom **Kamila Frimmela** a podľa architektonického návrhu **Gabriela Drobniaka**. Ten zároveň navrhol a aj zafinancoval nové vchodové dvere do Pivnice. Spolu s únikovým východom sa dobudoval aj elektronický požiarne systém, osvetlenia núdzových východov a aj nová opona. Tú si vzal pod patronát Devínčan **Ján Žiška**, ktorý má bohaté skúsenosti z produkcie filmov. Prechodové dvere zo vstupnej do javiskovej časti Pivnice realizovala firma **Svarogo**, ktorá sa zaoberá kovovýrobou a v priestoroch už inštalovala aj zábradlia či barové stoličky. Keď sa v Pivnici bude konať komorný koncert či filmové predstavenie, dvere sa zatvoria a oddelia divácku sálu. Kovové dvere so sklenenými tabuľkami sú nielen vkusné, ale aj funkčné, pretože tvoria potrebnú zvukovú izoláciu a zároveň spĺňajú protipožiarne kritériá. Ich realizácia sa podarila vďaka **Edovi Kirchnerovi**, členovi občianskeho združenia Scéna pre Devín a **Štefanovi Fúzyemu**, ktorí ich realizáciu zafinancovali.

S uvoľnením prísnych karanténnych opatrení sa v priestoroch Pivnice opäť začína kultúrne žiť. Dezinfekcia bude zabezpečená, ale rúška budú stále potrebné.

ČO PRINESIE PIVNICA V LETE

+ V piatok **24. júla o 19.00** sa už po druhý raz v priestoroch Pivnice predstaví **skupina Thebenbound**. Názov kapely je slovnou hračkou odkazujúcou na spätosť s Devínom, kde hudobníci v zostave Juraj Čorba (klávesy), Peter Potúček (basová gitara), Luboš Kukliš (bicie) a Alan Vizváry (hostujúce husle) tvoria a skúšajú. Skupina sa prezentuje vlastnými kompozíciami, ktorým dominuje zvuk piana. Nie je to jazzová kapela. Ich hudobný jazyk čerpá z neoklasickej hudby, progresívneho rocku či ľudovej melodiky a ich skladby nadväzujú na odkaz hudobných osobností Mariána Vargu a Collegia Musica, Mareka Brezovského a členov zoskupenia Fermáta.

+ Pokiaľ vás zaujíma **projekt založenia komunitnej bylinkovej záhrady v Devíne**, stretnutie s autorkou projektu založenia komunitnej bylinkovej záhrady v Devíne Zuzanou Matej z Spoločenstva detí Zeme bude **6. augusta o 18.00**.

+ **Rozprávky pre najmladších v podaní Divadla PIKI z Pezinka a Divadla Žihadlo z Malaciek** sú pripravené na **26. júla a 16. augusta vždy o 11.00**.

+ **Dospelí si môžu vychutnať divadelné predstavenie ochotníckeho Divadla na Hambálku z Malaciek** **14. augusta o 19.00**.

+ **Záver tejto zvláštnej korona sezóny bude patriť devínskej kapele Boky Citom v prezentácii Zola Badina a jeho bandu** **21. augusta o 19.00**.

Všetci dúfame, že od septembra bude Pivnica fungovať už v normálnom režime a svojim priaznivcom ponúkne opäť bohatý program. Mimoriadne okolnosti pandémie spôsobili aj posun termínov na darovanie dvoch percent z dane. Tí, ktorí ste sa ešte nerozhodli, komu ich darujete a sú vám aktivity devínskej Pivnice sympatické, stále môžete dve percentá z dane poukázať na činnosť OZ Scéna pre Devín, IČO 42255384. Ďakujeme.

text a foto Jana Kollárová

STAROSLÁVNY DEVÍN

Od prítomnosti solúnskych bratov Konštantína Filozofa a Metoda na území Veľkej Moravy uplynulo už neuveriteľných 1157 rokov. A Devín bol vďaka kráľovi Rastislavovi na úplnom začiatku tejto, pre nás, Slovanov, tak dôležitej udalosti.

Všetky národy sveta majú svoju ideu, z ktorej čerpajú silu. Pre nás je to Veľká Morava a cyrilometodská tradícia, ktorá sa ako zlatá niť tiahne stáročiami našich dejín.

Na počiatku tejto tradície stálo moravské knieža Rastislav. Jeho život a dielo si uctila a ocenila Pravoslávna cirkev Čiech a Slovenska tým, že ho v roku 1994 vyhlásila za svätého. Rastislav bol sídelný knieža na Devíne, pochádzal z rodu Mojmírovcov, ktorých korene siahali až ku kráľovi Samovi. Presný rok narodenia kniežaťa Rastislava, žiaľ, nevieme, lebo v tých rokoch dáta narodenia panovníkov ešte kronikári nesledovali, no s odhadom a so zreteľom k rôznym udalostiam sa určuje rok 825. Za rodisko kniežaťa Rastislava bol určený hrad významnejšieho centra Moravy (možno, že aj hrad Devín). Historici sa zhodujú v tom, že to nebola Bratislava, Nitra a ani Brno. Bolo to však tam, kde sa hovorilo starou slovenčinou, čoho dôkazom je i slovenský tvar jeho mena Rastislav a nie Rostislav. Rastislav mal kresťanských rodičov a bol pokrstený už ako malé dieťa. Meno Rastislav znamená – ten, kto rastie, má zásluhu na raste Kristovho kráľovstva a vie preň aj trpieť. Rastislav si to uvedomoval a potvrdil to aj svojím životom.

Z Fuldských análov sa dozvedáme, že v roku 846 východofranský kráľ Ľudovít Nemec ustanovil Rastislava za hlavného knieža na Devíne a táto udalosť bola opísaná ako *civitas Rastizi – Dowina – puella* alebo *mesto Rastislava – Devín – deva*.

Rastislav mal záujem nielen o prehĺbenie viery, ale i o založenie školstva a zákonodarstva v slovenčine. To sa práve stalo podnetom pre prvé odoslanie posolstva do Ríma. Nebolo mu však vyhovené, preto jeho druhé posolstvo smerovalo do Carihradu v roku 862, v ktorom

CYRIL A METOD – PRAMEŇ DUCHOVNEJ OBRODY NÁŠHO NÁRODA

L. Cvengrošová Knieža Rastislav

sa mimo iného píše: „*My, Sloveni, sme prostý ľud. Preto potrebujeme takého učiteľa, čo by nám v našej reči vysvetlil pravú vieru kresťanskú, naučil nás jej pravdu a vysvetlil jej zmysel, aby aj ostatné kraje, keď to uvidia, nás napodobnili.*“ Stalo sa tak v roku 863, keď Rastislav privítal svätých bratov Konštantína Filozofa a Metoda a ich sprievod na Devíne.

Konštantín sa narodil v roku 827 v Solúne a umrel v roku 869 v Ríme. Jeho starší brat Metod prišiel na svet v roku 815 v Solúne a svoj život završil v roku 885 v českom Velehrade. Obaja rodičia Metoda a Konštantína pochádzali zo vznešených rodov.

Metod vyštudoval právo v rodnom Solúne a bol mu zverený významný úrad miestodržiteľa v jednej z byzantských provincií obývanej Slovanmi. Konštantín vynikal húževnatosťou, zbožnosťou i neobvyčajným rečníckym nadaním. Vymenovali ho za patriarchovho archívára a neskôr pôsobil ako profesor filozofie na Vysokej dvornej škole v Carihrade. Solúnski bratia sa dlho netešili kláštornému životu, misijné pozvanie zmenilo ich životy.

Cisár Michal III. vypočul Rastislavovu žiadosť o vyslanie biskupa - učiteľa, ktorý by pomohol pri zriadení hierarchie na Morave. Zvolal synodu, pozval na ňu Konštantína a povedal mu: „*Viem, filozof, že si ustáť, ale treba tam ísť. Iný túto úlohu nemôže úspešne vykonať. Dám ti hojné dary a choď, vezmi so sebou aj brata opáta Metoda, lebo vy ste Solúnčania a Solúnčania všetci čisto slovansky rozprávajú.*“

Keď sa Konštantín dozvedel, že na Veľkej Morave nemajú svoje písmo, zostavil písmo pre slovanský jazyk, ktoré pozostávalo z 38 znakov a nazval ho hlaholikou. Týmto počínom položil základy slovenského písomníctva a kultúry. Slovanská liturgia, ktorú na našom území zaviedli solúnski bratia značne napomáhala vzrastu cyrilometodského kultu. Na území Slovenska k zachovaniu ich myšlienky a spomienok na Veľkú Moravu prispeli stredovekí igrici – speváci, ktorí od čias Veľkej Moravy až do XV. storočia chodili po hradoch a púťach, kde spevom a slovom oživovali dávne a slávne deje svojho národa. Významným medzníkom v rozvoji cyrilometodskej úcty bolo tiež nariadenie pápeža Pia VI., ktorý na žiadosť panovníčky Márie Terézie povolil každoročne uctievať pamiatku sv. Cyrila a sv. Metoda vo všetkých katolíckych kostoloch celej rakúskej monarchie. Pôsobenie byzantskej misie vedenej Konštantínom Cyrilom a Metodom na území našich predkov, ich apoštolské, kultúrne a pedagogické dielo vykonané spolu s domácimi vzdelancami znamenalo nielen prehĺbenie kresťanstva starých Slovákov, ale aj prvopočiatok nášho písomníctva. Položili tak základy našej národnej identity a slovenskej štátnosti.

Cyrlometodská tradícia, ktorá pretrvala vyše jedenásť storočí sa stala základnou hybnou silou slovenských národných dejín. Je našou posvätnou povinnosťou pripomínať si ju, ctíť a rozvíjať ako súčasť nášho i európskeho kultúrneho dedičstva.

Nielen túto udalosť, ale i udalosti súvisiace s ich príchodom na Veľkú Moravu zachytili mnohí umelci vo svojich dielach, medzi nimi také známe mená ako Martin Benka, Vincent Hložník, Mikuláš Klimčák, Edita Ambrušová, Ľudmila Cvengrošová, Jozef Hanula, Ernest Zmeták, Tibor Bártfay a mnohí iní, ľudových umelcov vrátane.

Pavla Rumanovská
foto archív P.R.

SLEČNA MARPLOVÁ MEDZI BOTANIKMI

Keď Devínčania spomenú meno Viery Ferákovej, spustí sa vodopád slov úcty a chvály. Lebo docentka Feráková je považovaná za chodiaci botanický atlas Devínskej Kobyly. Pozná snáď každú rastlinku, ktorá vyrástla na devínskych kopcoch a venuje sa im s nehasnúcou láskou po celý svoj obdivuhodne plodný život. O tejto neobyčajnej žene a skromnej vedkyňi sme sa porozprávali s jej najbližšími spolupracovníkmi – RNDr. Ivou Hodálovou, CSc. a RNDr. Pavlom Meredom, PhD. z Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV.

Nestáva sa často, že kolegovia vzdávajú hold svojej spolupracovníčke s takou bezprostrednou úprimnosťou. Docentka Feráková je možno jednou zo vzácných výnimiek. Obaja jej mladší kolegovia hovoria o nej s obdivom, rešpektom a hlavne s vďakou a láskou.

Iva Hodálová robila u docentky Ferákovej diplomovú a Pavol Meredá rigoróznou prácu. Iva bez zveličovania priznáva: „Vďaka jej za všetko, čo viem. Ako pedagóg bola prísna a priznávam, aj som sa jej bála. Ale mala a stále má niečo v sebe, za čo sme ju uznávali. Takú tú prirodzenú autoritu. Ja som sa až v treťom ročníku rozhodla, že budem robiť diplomovku z botaniky, študovala som iný odbor – ochranu prírody. Ani ma nechcela zobrať, lebo sa jej nezdalo, že niekto, tak málo zbehlý v problematike, bude písať diplomovú prácu s botanickou tematikou. Na prvom stretnutí mi ukázala list topoľa a mala som povedať, o aký strom ide. A ja som hádala – dub, buk...? Nakoniec sa ma opatrne spýtala, či naozaj nechcem zmeniť tému diplomovky. Nechcela som a celé dni som sa učila. Docentka mala svoj prirodzený vplyv na študentov. Kto sa dostal k Ferákovej, stal sa botanikom, či chcel alebo nechcel.“

Lásku k rastlinám dostala docentka Feráková asi do vienka a výskumu cievnatých (vyšších) rastlín sa venovala celý život, nikdy z tohto smerovania nevybočila. „Narodila sa v Hlohovci do učiteľskej rodiny. Otca nepoznala, lebo krátko po jej narodení zomrel pri leteckom nešťastí. Didaktické spôsoby odpozorovala od mamy. Vystupovanie mala na úrovni a aj odbornú latku držala vždy veľmi vysoko. Jej koničkom boli preklady. Tam sa cibrila vo výrazoch a vždy trvala na použití toho správneho termínu,“ spomína Pavol. A Iva dopĺňa: „Jej prednášky mali vždy vysokú úroveň. Svojou osob-

nosťou dodávala úroveň aj škole – Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského. Predstavovala absolútnu špičku vo svojom odbore.“

Keď si čítate zoznam jej štúdií, kníh a prekladov, príde vám až nemožné, ako niekto dokáže stihnúť také kvantum publikácií za jediný život. A popri tom ešte dennodenne učíť, školiť študentov, oponovať štúdiu iných kolegov, zapájať sa do práce v niekoľkých komisiách... Svedčí to o neskutočnej pracovitosti, ale tiež o nadšení pre botaniku. Docentka Feráková mala veľmi široký diapazón tém, ktorým sa venovala, ale jej srdcovkou bola...? Iva odpovedá bez rozmýšľania: „Devínska Kobyla. Kniha o Devínskej Kobyle a jej flóre (Flóra, geológia a paleontológia Devínskej Kobyly) je jej srdcová práca. Stále nachádza nové a nové informácie, vždy má čo upresňovať, objavovať. Len nedávno som od nej dostala poznámky, ktoré by mali knihu v budúcnosti doplniť.“

Na Devínskej Kobyle a jej blízkom okolí bolo nájdených asi 1600 druhov, poddruhov a krížencov cievnatých rastlín, čo je asi tretina z celkového množstva rastlinstva na Slovensku. Približne 110 druhov je zákonom chránených. Docentka Feráková ich všetky dokonale a naspamäť pozná. Presne vie, kde ktorá rastlinka rastie a kedy sa treba ísť na ňu pozrieť. Kolegovia spomínajú: „Sprevádzala na Kobylu veľa výprav. Keď prišli zahraniční odborníci na kongres do Viedne a chceli vidieť niečo výnimočné na okolí, zakaždým ich zaviedla na Kobylu. Vždy sa rada popýšila tým, čo tu my na Devínskej Kobyle máme. Oslovovali ju botanické špičky z celého sveta, skutočné kapacity v odbore a chceli, aby im sama ukazovala rastlinky na tomto území. Nemala väčšej radosti ako im v tom vyhovieť.“

Na týchto botanických terénoch bola jej najčastejšou spoločníčkou práve Iva, stal sa z nich zohraný tandem: „Vierka si myslela, že jej robím službu, keď ju sprevádzam, ale to ja som sa cítila poctená, že si vybrala na tieto exkurzie práve mňa. Celý život na to budem hrdá. V teréne sme si rozumeli aj bez slov. Vedeli sme, kedy sa máme stíšiť a kedy sa môžeme rozprávať. Každý, kto s ňou pracovne alebo ľudsky prišiel do styku, musel ju mať rád.“ A Pavol konštatuje: „Docentka Feráková bola vždy dáma. Distingovaná, taká tá anglická lady na slovenský spôsob. Vždy si vedela udržať úroveň, dekorum. Možno to bolo aj tým, že veľmi rada prekladala z anglic-

VIERA FERÁKOVÁ

kého jazyka a zvlášť rada čítala detektívky v angličtine.“ Na druhej strane si nepamätám nikoho skromnejšieho. Keď sme išli na viac dní do terénu, bolo jej jedno, kde sa ubytujeme, dôležitý bol cieľ cesty. Nemala žiadne požiadavky. Nepotrebovala prestávku na kávu, nič, čo by ju zdržiavalo v práci. Dokázala sa v teréne zmeniť z prísnej profesorky na obyčajného botanika. Často sme sa nasmiali tak, až sme slzili...“ s úsmevom spomína Iva.

Je skutočne šťastie, keď niekto vo svojej profesii nájde celoživotné naplnenie a v prípade docentky Ferákovej to platí stopercentne. V čom vidia jej najbližší kolegovia unikátnosť jej práce? „Na Slovensku je okolo 4300 druhov cievnatých rastlín – papradorastov, ihličnatých rastlín, kvitnúcich krytosemenných rastlín. A docentka sa venovala práve im. Svoje poznatky spolu s ďalšími kolegami využila napríklad vo vydaní **Veľkej knihy rastlín** (v minulosti pod titulom *Z našej prírody*), ktorá je dodnes alfou a omegou pre každého začínajúceho i amatérského botanika. Okrem floristiky a systematiky časť jej záujmu predstavovali chromozómy rastlín, odborne karyológia alebo karyotaxonómia. Medzi rastlinami nie je problém spárenia a kríženia sa aj medzi rôznymi druhmi, často aj rodmi, v tomto sú omnoho plastickejšie ako živočchy. Rastliny si napríklad dokážu aj zdvojnásobiť počet chromozómov, čím sa bránia proti vyhynutiu. Tomu sa práve venovala docentka Feráková,“ vysvetľuje Pavol.

A Iva pripomína: „Už jej dizertačná práca bola prelomová. Písala o šalátoch. Bolo to v šesťdesiatych rokoch a už vtedy to bolo výnimočné dielo. Dodnes má táto práca čo povedať a botanici z nej stále cítujú, vyhľadávajú dáta. V doplnenej podobe vyšla neskôr aj knižne v anglickom

jazyku pod názvom The genus Lactuca L. in Europe (Rod Lactuca v Európe). Nejde o záhradné, ale o divo rastúce šaláty. Podarilo sa jej preskočiť dobu a už v sedemdesiatych rokoch písala podľa európskeho vzoru.“ Pavol hrdo dodáva: „Týmto výskumom sa dostala do európskeho povedomia. Vybrali si ju, aby do edície Flóra Európy spracovala práve tento rod. Bola to pocta, keď sa vedci z Cambridgu obrátili na niekoho z vtedajšieho európskeho východného bloku a umožnili jej na ich univerzite dvakrát aj vedeckú stáž. Začiatkom sedemdesiatych rokov preložila napríklad aj veľmi dôležitú knihu **Premenlivosť a vývoj rastlín**, čím urobila úžasnú vec pre študentov botaniky v bývalom Československu. Kniha pojednáva o tom, ako u rastlín funguje evolúcia a ako ich treba skúmať a správne klasifikovať. Jej obľúbenou oblasťou však bola aj ochrana prírody a výskum chránených a ohrozených rastlín a vydala viacero publikácií na tieto témy. Bola jednou z prvých, čo vypracovali červené zoznamy vzácnych a ohrozených rastlín na Slovensku.“

Keď sa pýtame, čo vstúpila pani docentka okrem odborných poznatkov svojim kolegom, čím obohatila ich život, prichádza príhoda za príhodou.

Pavol spomína: „Vďaka docentke som sa začal zaujímať o tému synantropných rastlín, teda tých, ktoré sprevádzajú život človeka. Nieкто z botanikov by ich mohol zaznávať, že čo už na takzvaných burinách, ktoré rastú na záhrade alebo v mestách, by mohlo byť zaujímavé, ale docentka ma k tejto téme priťahla. Začínal som s orchideami a chodil po Strážovských vrchoch, s otcom absolvoval celodenné dvadsaťkilometrové túry, kým som vôbec nejakú tú orchideu našiel. No a pri docentke som sa naučil, že stačí sa v Bratislave postaviť na zastávku MHD, obísť ju z každej strany a nájdeme tam rovnako zaujímavé synantropné rastliny. Vtedy som objavil nový pohľad na botaniku... Na Devínskej Kobyle sú záhradkárske kolónie a docentka sledovala, aké rastliny sa z tých záhrad dostávajú do prírody. Vyslovene sa v tej synantropnej botanike na Kobyle a na uliciach v Devíne vyžívala. Ale pani docentka je ten typ, že keby bývala hocikde, chcela by spoznať všetko, čo rastie v jej najbližšom okolí. Keby mala za domom Štrbské pleso, tak by tiež denne chodila do jeho okolia a skúmala, čo tam rastie a ako sa to rastlinstvo mení. Je ten typ vedca, ktorý, keď niečo začne skúmať, chce to aj dokončiť.“

Iva vyzdvihuje ľudské vlastnosti svojej kolegyne: „Nikdy sa nebránila konkurencii a keď v niekom odhalila talent, dokázala ho veľmi podporovať. Vedela dokonale oceniť, keď nieкто prišiel s niečím zaujímavým či prelomovým. Podporila, pomohla, povzbudila, posunula ďalej. Nepoznala niečo ako profesionálna rivalita či závisť. Aj preto ju mali kolegovia aj študenti tak radi. A veľmi dôležitá je pre ňu rodina. Svoju dcéru Ivanu miluje nadovšetko. Mali a stále majú krásny vzťah.“ Pavol dodáva: „Obdivoval som u nej jej prístup k človeku. Dokázala pochváliť, keď bolo za čo a kritiku podávala spôsobom, aby ju ten druhý prijal, neurazil sa a pracoval na sebe. No a hlavne ma naučila, že odbornú latku nikdy nesmieme znížiť. Aj keď píšeme populárny článok, odbornosť musíme dodržať.“

Láska k rastlinám vždy bola a aj je života budič docentky Ferákovovej. Stále dokáže rozoznať aj nenápadnú rastlinku, pomenovať ju a jej kolegovia sa len s úctou prizerajú: „Raz ma zavolala na zastávku na Lafranconi, že tam našla nový druh pre Slovensko a aby som jej ho odfotil. Stáli sme pri automate na lístky a v škáre chodníka rástla nejaká rastlina. Na prvý pohľad vyzerala ako obyčajná turica kanadská, ktorá u nás rastie takmer všade a čudoval som sa, že čo je už na nej len také nezvyčajné. Predsa som ju cvakol a keď som ju pod lupou študoval, až vtedy som zistil, ako veľmi je rastlina, ktorú našla docentka, od tej turice odlišná. Dokázala si všimnúť aj tie najmenšie detaily a nedalo jej, kým neprišla na to, o akú rastlinu ide. Keď uvidela niečo nezvyčajné, stal sa z nej detektív. Je taká naša botanická slečna Marplová.“

ami, foto Pavol Mereda a archív V.F.

VIERA FERÁKOVÁ (82)

Narodila sa v Hlohovci manželom Vojtechovi a Irene Zajacovcom. Prežila tu detstvo a zmaturovala na jedenásťročnej strednej škole. Po maturite študovala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave odbor biológie so špecializáciou na systematickú botaniku – geobotaniku. Štúdium ukončila s vyznamenaním. Katedre botaniky Prírodovedeckej fakulty UK zostala verná po celý svoj produktívny život a po získaní doktorátu habilitovala na docentku. Popri aktívnej pedagogickej činnosti sa vo svojej výskumnej práci venovala najmä výskumu ohrozených a synantropných rastlín, je spoluautorkou viacerých publikácií a zoznamov ohrozených a vzácnych druhov rastlín, medzi inými aj Devínskej Kobyle. Po 45-ročnom pôsobení na Katedre botaniky PrF UK pôsobila v Botanickom ústave SAV. Popri svojej angažovanosti v rôznych komisiách a organizáciách venujúcich sa problematike prírody a životného prostredia si našla čas aj na publikovanie v neodborných periodikách (aj v Devínčanovi v rokoch 2006-2010). Sústredila sa na dve ťažiskové oblasti botanického výskumu – floristický a karyo-taxonomický výskum Slovenska, za čo si vyslúžila európske renomé a vznikli hodnotné botanické knihy, napr. *Veľká kniha rastlín, hornín, minerálov a skamenelín* (spočiatku vydávanou pod titulom *Z našej prírody*), ktorú preložili do viacerých jazykov. Sama sa podieľala na prekladoch odbornej literatúry z angličtiny a nemčiny a jej texty boli zárukou vysokej a precíznej odbornosti. Viera Feráková má dcéru Ivanu, docentku na Lekárskej fakulte UK a vnúčatá Tamaru a Zorana.

SPOMÍNAME

Narodila sa na konci 2. svetovej vojny 5. mája 1945 v Košiciach manželom Věre a Alexandrovi Sekulovcom. Jej mama Věra bola bývalá baletka a otec Alexander asistent produkcie, ktorý spolupracoval s Paľom Bielikom na nakrúcaní vojnových záberov o SNP. Mala len dva roky, keď jej otec umrel a mama sa s deťmi (bratom Jurajom) presťahovala k Púchovu. Ako mladé dievča sa zaujímala o humanitné vedy a umenie, písala básne, prózu, recitovala. Po štúdiu na Strednej všeobecnovzdelávacej škole v Modrom Kameni ju prijali na Vysokú školu múzických umení na herectvo. Počas štúdia ju veľmi ovplyvnilo stretnutie s pedagógom Karolom L. Zacharom, ktorý rozvíjal nielen jej záujem o divadlo, ale aj lásku k folklóru. Na konci štúdia dostala ponuku do Vojenského umeleckého súboru, kde účinkovala ako konferencierka. Tu sa zoznámila aj so svojim budúcim manželom Josefom Skořepom, huslistom a neskôr aj koncertným majstrom v Slovenskej filharmónii. Majú dve dcéry – Janu a Veroniku a obe sa venujú filmovému umeniu – Jana je scenáristka a Veronika produkčná.

Po účinkovaní vo VUSe hrala dve sezóny v Divadle Jonáša Záborského v Prešove, neskôr v Slováckom divadle v Uherском Hradišti a ako hosť účinkovala aj v brnianskom divadle Husa na provázku. Vytvárala postavy klasického, ale i súčasného repertoáru (napr. Káča v Hrátkach s čertom, ako Jiráskova Vojnarka, Betka v Podpaľačovej dcére J.K.Tyla, Hanka v Hájnikovej žene, Pani Champboisy vo Feydeauovom Chrobákovi v hlavie, Fanny v Pagnolovom Malajskom šípe atď.)

Po tom, ako sa rodina presťahovala do Bratislavy, jej profesijná dráha nabrala iné smerovanie. Dramatická výchova, tvorivá dramatika a divadlo pre deti sa stali jej osudom, poslaním, majstrovstvom. Stala sa výnimočnou pedagogickou osobnosťou a zakladateľkou dramatickej výchovy na Slovensku. Bola priekopníčkou i jednou z prvých školiteľov učiteľov literárno-dramatického odboru na Slovensku, autorkou učebných plánov, osnov a metódik. V spolupráci s pedagogickými fakultami, Asociáciou učiteľov hudby Slovenska, školskými správami a inými inštitúciami uskutočnila množstvo tvorivých dielní a

školení o umeleckom prednese a dramatickej výchove. Stala sa členkou poradného zboru pre detské divadlo i členkou lektorského zboru pre detský prednes pri Národnom osvetovom centre. Na pozvanie slovenskej samosprávy v Maďarsku pravidelne vykonávala lektorskú činnosť pre učiteľov slovenskej menšiny a bola členkou odborných porôt. Jej domovským prístavom sa stala Základná umelecká škola Jozefa Kresánka, kde v pozícii pedagóga literárno-dramatického odboru pracovala vyše 33 rokov. Za tie roky jej rukami prešli stovky žiakov, z ktorých mnohí sú dnes úspešnými hercami, bábkohercami, režisérmi, dramaturgmi, scenáristami či umeleckými pedagógmi. V roku 1986 založila divadelný súbor LANO (v tomto roku bude mať 35 rokov) a s ním dosiahla obrovské úspechy v celoslovenskom, európskom i svetovom meradle. Okrem práce so súborom veľmi rada a mimoriadne úspešne pripravovala žiakov na súťaže v umeleckom prednese poézie a prózy. V rokoch 1992 až 1996 pôsobila na poste riaditeľky ZUŠ Jozefa Kresánka, učila aj na Hudobnodramatickom konzervatóriu a na Vysokej škole múzických umení. O kvalitách jej umeleckého a pedagogického pôsobenia svedčia mnohé významné ocenenia:

Malá medaila sv. Gorazda z rúk ministra školstva, **Cena primátora mesta Modra**, **Čestné uznanie za výsledky práce s mládežou** od primátora Bratislavy, **Pamätný diplom za dlhoročnú úspešnú prípravu žiakov na Hviezdoslavov Kubín**, **Dip-**

LÁSKAVÁ PANI UČITEĽKA

Alexandra Skořepová, naša teta Saša
(1945 – 2009)

lom a Cena Viery Pelikánovej za prínos k rozvoju slovenského umeleckého prednesu na súťaži Beniakove Chynorany a ďalšie.

Saška Skořepová bola nielen skvelou profesionálkou v akejkolvek oblasti, pre ktorú sa rozhodla, ale hlavne bola skvelou ženou, matkou, človekom. Drahou priateľkou pre svojich priateľov a láskavou a pozornou učiteľkou pre svojich študentov. Jej krásny láskavý úsmev ostáva nezabudnuteľný. Zomrela vo veku 64 rokov 14.9.2009.

Miriám Kalinková, foto Filip Lašut

„Pekné modré oči, príjemný hlas, kultivovaný prejav. Tak by sa mohlo v skratke zaspomínať na pani Sašu Skořepovú. Bola nenápadná, skromná a pre nás, ktorí sme ju poznali – nezabudnuteľná. Skořepovci boli rodina zrastená s umeleckým prostredím. Vyštudovala herectvo, manžel je huslista, dcéry Jana a Veronika šli tiež v rodičovských šľapajach. Venovala sa najmä pedagogickej činnosti, výchove mladých hercov a deťom. Bola riaditeľkou ZUŠ v Karlovej Vsi a napriek svojej veľkej pracovnej vyťažnosti si našla čas aj na naše deti z Devína. Bola jednou z tých, čo budovali tradíciu dnešných dobre známych vianočných programov pre deti a robila to nezištne, s láskou, vo svojom voľnom čase. Bola scenáristkou, režisérkou, aj vedúcou výroby. A za krátky čas dokázala z pojašených a ukričaných detí (nech mi dnešní tridsiatnici odpustia) vytvoriť slušný kolektív ochotníckeho divadla. Tiež to však bola prísna profesionálka i láskavá teta. Decká vedela zaujať, pochváliť i pokarhať. Nikdy nekričala, ale keď bolo treba, riadne chlapsky zapískala a deti boli hneď spät na javisku. Mali sme málo finančných prostriedkov, zastaranú techniku a v porovnaní s dnešnými možnosťami sme boli až insitní, ale aj napriek tomu sa každé „divadielko“ končilo dojatím aj sličkami rodičov. Zo všetkých predstavení si najradšej spomínam na Dievčatko so zápalkami. Vysoké pracovné nasadenie sa podpísalo pod Sašino zdravie. Pamätám si na náš posledný rozhovor. Bola unavená a šťastná zároveň. S dcérou a zatiaľ mali za sebou premiéru úspešného filmu Pokoj v duši. Chcela ísť do dôchodku. Žiaľ, o pár dní jej dobré srdce zlyhalo a Saša predčasne odišla so svojim „pokojom v duši“ na večnosť.“

Jana Čierna

DEVÍNSKE AKTIVITY

KEĎ JE MOTIVÁCIA, VECI SA RIEŠIA ĽAHŠIE

Pred niekoľkými rokmi sa obyvateľstvo Devína začalo utešene rozrastať a mladých rodín s malými deťmi pribúdalo. Chýbal priestor na hranie a stretávanie sa, a tak zopár aktívnych rodičov dali hlavy dokopy. Mali šťastie, lebo MČ Devín im poskytla priestor pre vytvorenie ihriska v starej a nevyužitej záhrade na ulici K Zlatému rohu. I vznikol Devínsky sad. Ojedinelá hernia priamo v prírode, ktorá slúži pre radosť detí a voľno časové aktivity dospelých. Za touto smelou myšlienkou stojí OZ Náš Devín. Ako sa ukázalo, bola to len prvá lastovička a projekty pre malých i veľkých Devínčanov nasledovali. Správu o nich nám podali Danka Keseliová a Saša Klčová Riháková.

Ihrisko začali budovať rodiny s deťmi svojpomocne. Robili plot, kopali, zušľachťovali terén, ale nakoniec zistili, že takto to ďalej nepôjde. Potrebovali financie. Občianske združenie bola jediná možnosť ako ich získať prostredníctvom grantov. Stalo sa tak na jeseň v roku 2016, keď založili OZ Náš Devín a odvtedy sa usilujú získať finančné zdroje na to, aby vytvárali príjemné prostredie pre stretávanie sa Devínčanov. Malých i veľkých. Ako granty, tak aj príspevky 2% z daní pomáhajú a aktivisti OZ sú veľmi vďační všetkým darcom, lebo bez nich by sa nevedeli posúvať ďalej. Prispievajú hlavne rodičia detí, ktoré rady chodia do Devínskeho sadu. Aj vďaka týmto príspevkom sa podarilo vybudovať rozkošné ihrisko. „Veľmi sa tešíme, keď vidíme, že to nebola zbytočná práca. Sad je využívaný a ľudia tam veľmi radi chodia,“ s potešením konštatuje Danka. Nie je však ihrisko ako ihrisko. Devínsky sad na ulici K Zlatému rohu sa nachádza v prírode a deťúrence sa tam môžu dosýta vyšantiť na čerstvom vzduchu. No a vraj je vyhľadávané aj malými návštevníkmi z Bratislavy, ktoré si ho obľúbili a rodičia ich radi vodia do Devínskeho sadu. A čo všetko slúži na ich potešenie? Saša vymenúva: „Pieskovisko, v ktorom pravidelne vymieňame piesok, preliezačky v tvare vláčika, hojdačky na struny pre malé deti, tunel, kde môžu preliezať z jednej strany na druhú, záhradný drevený domček, drevené preliezačky pre väčšie deti. Snažíme sa, aby bolo ihrisko nielen hravé a pekne vyzeralo, ale aby bolo aj funkčné a zladené s prírodou.“

Zaujímalo nás, či malo ihrisko aj svojho architekta. „Bola to rodina Mendlová, konkrétne architektka Janka Mendlová, ktorá nám pripravila vizualizáciu. Najskôr sme však museli zrealizovať záhradnícke úpravy a vyrovnať terén. Nebola to vôbec ľahká práca, lebo šlo o zanedbaný sad, kde sa predtým vytvárala aj čierna skládka, takže sme sa najskôr museli zbaviť množstva odpadu. Terénne úpravy nám pomáhala realizovať devínska firma Zreus, ktorá nasadila svoje bágriky,“ spomína Danka.

Zo začiatku bolo nadšenie pre vec, no bolo treba veľa pomocných rúk. Nasledovala fáza presviedčania a žiadania o pomoc. Devínske mamičky sa však prekážok nezľakli, lebo predstava miesta, kde by sa ich deti mohli hrať a byť prítom na čerstvom vzduchu, bola hnacím motívom. Nelenili a nebránili sa fyzickej práci. „Nechodili sme po kávičkách, ale vzali sme lopaty a pracovali. Cez víkendy, aj počas týždňa, kedykoľvek, keď bolo treba. A ľudia sa k nám pridávali, keď videli, že tam niečo robíme. Bolo to celkom bezprostredné a prirodzené, veľmi rýchlo vznikali nové kamarátstva. Chceli sme sa dopracovať ku komunitnému štýlu stretávania sa na mieste, kde by sa organizovali rodinné oslavy či opekačky. Lebo naše ihrisko je prístupné pre všetkých, ktorí uprednostňujú stretávanie sa v prírode a nie doma,“ prízvukuje Saša.

Ihrisko bolo prvým projektom a vlastne aj dôvodom, prečo vzniklo OZ Náš Devín. Keď už Devínsky sad žil vlastným životom, jeho zakladatelia stále pociťovali príliv energie a mali chuť pustiť sa do nových projektov. „Snažili sme sa získať rôzne granty a keď sme uspeli, dali sme sa opäť do práce. Druhým zrealizovaným projektom bola hernička v Dome kultúry. Šlo takisto o voľný priestor, kde sa uvoľnil prenájom a MČ Devín nám zase vyšla v ústrety. Miestnosť je prístupná zadarmo a slúži pre všetkých malých Devínčanov. Janka Mendlová nám opäť urobila architektonický návrh a nám robí radosť, že hernička je hojne využívaná. Ďalším projektom je knižnica. Spolu s Katkou Mihi-

novou, s ktorou často spolupracujeme, sa nám podarilo vytvoriť detskú čítareň, ktorá sa teší záujmu detských čitateľov,“ hovorí Saša.

No a nakoľko sa veľa akcií v Dome kultúry dialo vo Veľkej sále, za ktorou sa nachádzal tiež voľný priestor pod veľkým stromom, ktorý bol dlho nevyužívaný, aktívnym členkám občianskeho združenia to nedalo a premenili ho na miesto zvané Atrium. Zútulnili ho kvetmi a keď vo Veľkej sále prebiehajú akcie, ponúka tento priestor možnosť na príjemné posedenie hlavne pre seniorov.

Okrem spomenutých realizácií OZ Náš Devín celkom prirodzene začalo organizovať aj akcie pre deti ako MDD, každoročný karneval, športové hry či Mikuláša. Saša konštatuje: „V Devíne to chodí tak, že chuť pustiť sa do nových projektov prebieha v akýchsi vlnách. Vždy sa nájde niekto, kto má energiu a čas niečo zorganizovať. Naše aktivity sa prispôbujú aj tomu, ako deti rastú a čo by ich zaujímalo, na čom by sa radi zúčastnili.“

Podľa pozorovania spoločenského života v Devíne sa netreba báť uviesť, že Devínčania sa bavia radi, každá aktivita padne na úrodnú pôdu. Saša a Danka sa z toho tešia: „Prvou veľkou akciou pre dospelých bol minuloročný ples. Niesol sa v duchu Gatsby party a boli sme prekvapení, že ľudia sa cítili naozaj dobre. Mali sme s organizáciou veľa práce, ale stálo to za to, lebo ples mal veľký úspech a ľudia naňho ešte dlho spomínali. Organizujeme aj filmové predstavenia. V zime v Dome kultúry, v lete v Ahoy Café. Filmy sú určené pre náročnejšieho diváka a vyberáme ich v spolupráci s Asociáciou filmových klubov. V poslednom čase sa nám darilo získať pre Devínčanov úplné novinky, aj oscarové filmy. Kedysi v Devíne kino bolo, ale záujem o filmy bol malý. Tak sme si povedali, že skúsime kino obnoviť a prilákať ľudí na kvalitné filmové premietania. Tešíme sa, že v lete zase začneme s premietaním pod holým nebom v Ahoy Café (31.7. o 21.00 Vlastníci, dráma, CZ, 2019 a 13.8. o 21.00 Zažiť to znovu, komédia, Francúzsko, 2019.)“

Ako hovorí Saša, treba mať kus vlastnej motivácie a potom sa veci riešia ľahšie. Kto niekedy už žiadal o grant, určite vie, že je to záležitosť komplikovaná. Od sformulovania žiadosti, cez samotnú realizáciu projektu až po konečné zúčtovanie. A ako to občas chodí, žiadosti nebýva vždy vyhovené. Danka sa priznáva, že za každým projektom stojí veľké nasadenie, lebo nič nejde jednoducho. „Do Detského sadu nebol prechod pre chodcov a vybaviť ho bolo dosť náročné. Ďakujeme vlastníkom komuni-

kácie, že sa to pred Vianocami podarilo. Som spokojná, keď tam vidím značky označujúce prechod, ten je dokonca zväznený a autá tam aspoň trochu pribrzdia.“

Dievčatá majú v hlave aj nové projekty, len vraj v Devíne už ani nie je tak veľa možností, kde by sa dali zrealizovať. Momentálne sa budú snažiť zdokonaľovať to, čo už je hotové a pripravovať nové akcie. Najnovšie sa zamerali na športové aktivity pre deti. „Jedným z posledných projektov je detské ihrisko v miestnej základnej škole, ktoré tam chýbalo. Deti majú doskočisko do piesku, opičiu dráhu, je to taký malý workout pre deti. A deká sa naozaj tešia, keď sa v rámci telocviku môžu vyblázniť vonku na ihrisku. Takisto sme v súkromnej škôlke pomohli revitalizovať detské ihrisko,“ hovorí Danka. A Saša dopĺňa: „Bežný človek, ktorý príde na ihrisko ani nevidí, koľko je za tým prácou. Usilujeme sa o grant, robíme to popri svojich zamestnaniach, vo voľnom čase, sú to hodiny a hodiny práce. A keď grant nezískame, bola celá námaha zbytočná. Potom sa snažíme získať peniaze z iných zdrojov. Sú rodiny, ktoré nám vedia pomôcť a prispievajú nám na projekty, za čo im veľmi ďakujeme. No a v neposlednom rade samozrejme ďakujeme MČ Devín, že nám poskytuje priestory pre naše akcie a finančne na nich aj participuje.“

Aktuálne sa dievčatá tešia na letné dopoludnie v Ahoy Café 25.7. o 9.30, kde bude prebiehať burza detských vecí a príde aj kúzelník. No a aby sme nezabudli aj na pohyb na zdravom vzduchu, Danka pozýva mamičky a všetkých záujemcov o šport, nech si prídu v lete zacvičiť do Devínskeho sadu. V ponuke je kalenetika alebo joga. Deti sa môžu hrať a mamičky si zatiaľ zacvičia.

P.S. Všetky informácie o aktivitách a projektoch združenia nájdete na facebooku OZ Náš Devín.

ami, foto Matej Patka

PROGRAM – LETO 2020

OZ Náš Devín

25.7.
9:30
sobota

letné dopoludnie v Ahoy Cafe
kúzelník / burza detských vecí
Ahoy Cafe

31.7.
21:00
piatok

letné kino - Vlastníci
komédia, dráma / CZ / 2019
Ahoy Cafe

13.8.
21:00
štvrtok

letné kino - Zažiť to znovu
komédia / FR / 2019
Ahoy Cafe

CHRÁNIME DEVÍN

OBDIVUJME, ALE NETRHAJME!

Naša Devínska Kobyla je unikátna tým, že sa tu nachádza asi tretina z celkového množstva rastlínstva Slovenska a na jej území je zákonom chránených približne 110 druhov cievnatých rastlín. Sú však v ohrození a vymierajú. Príčinou je aj bytová a rekreačná zástavba, ktorá sa rozmohla. Každý Devínčan chce mať predsa peknú záhradku, nasadí si rastlinky, ktoré sú mu srdcu blízke a tie sa potom samovoľne šíria po okolí a vytláčajú pôvodné druhy. Nie, nemusíme sa vzdať svojich tulipánov či ľalií, ale majme na mysli, že pri prechádzke Devínskou Kobylou chráňme naše vzácne kvetenstvo. Nič netrhajme, nevykopávajme a dávajme pozor, kam stúpame. Nielen preto, že by nás masťná pokuta neminula, ale snažme sa žiť v symbióze s našou vzácnou flórou a staňme sa jej ochrancami...

Poznáte chránené krásavice z devínskych kopcov?

red, foto Pavol Mered'a

Orchis morio
Vstavač obyčajný

Centaurea pulchellum
Zemežlč spanilá

Epipactis albensis
Kruštík neskorý

Pulsatilla pratensis subsp. bohémica
Poniklec lúčny český

Iris pumila
Kosatec nízky

Symphytum bohemicum
Kostihoj český

Orchis purpurea
Vstavač purpurový

predjari na Devínskej Kobyle

Dianthus praecox subsp. lumnitzeri
Klinček včasný Lumnitzerov

Peucedanum arenarium
Smldník piesočný

Linum hirsutum
Ľan chlpatý

Jacobaea vulgaris subsp. pannonica
Starček Jakubov panónsky

Gymnadenia densiflora
Päťprstnica hustokvetá

Viola ambigua
Fialka premenlivá

Vinca herbacea
Zimozeleň bylinná

Ruscus hypoglossum
Listnatec jazykovitý

ABY, ŽE NÁM, DOBRE BOLO ALEBO NIEČO NA SPRÍJEMNENIE LETNÝCH POSEDENÍ

Leto, to nie je len Slnko, Dunaj, devínske kopce, ale aj večere pod hviezdou oblohou v spoločnosti blízkych duší s dúškom dobrého devínskeho a niečím dobrým pod zub. Pripravili sme niekoľko inšpirácií z našich záhrad, lúk a lesov...

CASSIS (LIKÉR Z ČIERNYCH RÍBEZLÍ)

Ako aperitív Soňa Kolenčíková ponúka recept na domácu výrobu klasického francúzskeho *creme de cassis*, pôvodom z Burgundska, ktorý sa používa na prípravu známeho *kir*. A pridáva výzvu: „Devínčania, urobíme družbu s niektorým burgundským mestečkom, kde vyrábajú *cassis*? Veď ríbezláci musia držať spolu...!?!“
Potrebujeme: 1 kg čiernych ríbezlí, 10 ríbežľových listov, 800 ml vodky, rumu alebo iného tvrdého alkoholu, 250 g cukru, 100 ml bazového sirupu, 100 ml vody

Ovocie umyjeme, odstopkujeme a zľahka potlačíme vidličkou. Listy ríbezlí umyjeme. Všetko vložíme do sklenej uzatvárateľnej nádoby a zalejeme alkoholom. Necháme odstáť cca 2 mesiace na tmavom a studenom mieste. Precedíme. Cukor, bazový sirup a vodu varíme dovedy, kým sa cukor nerozpustí. Necháme vychladnúť. Zmiešame s ríbežľovým nápojom a naplníme do čistých fľaš. Uložíme do chladničky. Po ďalších dvoch mesiacoch je likér *cassis* hotový. Podávame ho s proseccom či šampanským vždy, keď potrebujeme pookriať na tele či duši.

„Tento recept patrí medzi obľúbené v mojej skupinke priateľov a objednávajú si ho zakaždým, keď sa chcú zastaviť na kus reči. V lete nie je problém vybehnúť s košíkom do lesa a zázitok je o to viac autentický...“

Andrea Miková

HRÍBOVÝ PAPIKÁŠ

Pre 4 osoby potrebujeme: 500 g lesných hríbov (dubáky, masliaky, kuriatka), 3 lyžice rastlinného oleja, 2 cibule, 1 zelenú papriku, 2 zrelé sladké paradajky, 2 strúčiky cesnaku, 1 sladkú smotanu, šťavu z 1/2 citróna, 5 vetvičiek petržlenovej vňate, soľ, 1 polievkovú lyžicu sladkej papriky, mleté čierne a nové korenie.

Na rozohriatu panvicu nalejeme olej a podusíme na drobno nakrájanú cibuľu. Keď je sklovitá, pridáme pokrájanú papriku a paradajky. Posolíme, posypeme sladkou mletou paprikou a podusíme do polo mäčka. Hríby očistíme a pokrájame na väčšie kúsky. Do sladkej smotany dáme

šťavu z 1/2 citróna, premiešame a necháme pôsobiť, aby smotanka jemne skysla. Do paprikovo-paradajkového základu pridojeme hríby, prisolíme, okoreníme mletým čiernym a novým korením a dusíme. Z času na čas premiešame. Keď sú hríbiky akurát, primiešame smotanu a necháme prejsť varom. Odstavíme a pridáme na drobno nasekanú petržlenovú vňať. Podávame s haluškami alebo s chlebom.

Leto bez štrúdle snád by ani nebolo letom. A kto si trúfa na ťahanú štrúdlu, získava korunku kráľovnej. Marta Potančoková nám prezradí, ako na to. Recept na klasickú ťahanú štrúdlu našich babičiek našla v starej kuchárskej knihe, vyskúšala a odporúča.

ŤAHANÁ ŠTRÚDLA

Postup: 1/4 l horúcej vody, 3 lyžice masla (môže byť aj maslo), 2 lyžice oleja, 2 lyžice octu, 2 kávové lyžičky soli premiešame. Pridáme 1/2 kg preosiatej hladkej múky, 1 vajce a 2 žĺtky. Zamiesime, rozdelíme do dvoch misiek a necháme minimálne 2 hodiny odležať. Potom už nemiesime! Ťaháme ju na dva kráty. Prvá môže byť maková, druhá orechová.

Prvú polovicu cesta vyklopíme na štvorcový stôl na pomúčenú plachtu alebo pomúčený obrus. Na začiatok môžeme použiť valček a vyvalkať elipsu a potom už iba trpezlivo ťaháme z

oboch strán hánkami rúk, až kým tenké cesto nepokryje celý stôl. Pokvapkáme ho rozpusteným maslom, posypeme postrúhanými orechmi s cukrom alebo mletým makom s cukrom a postrúhanými vytlačenými jablkami či vykôstkovanými višňami. Okraje cesta opatrne odrežeme a pomocou obrusu štrúdlu zavinieme. Nakrájame tri „nohy“ a preložíme ich opatrne na plech vystlaný papierom na pečenie. Povrch potrieme olejom a dáme piecť asi na 20 minút pri teplote 180°C do zlatista. Upečenú horúcu štrúdlu ešte potrieme rozpusteným maslom.

... a ako bonus ešte SONIN SENZAČNÝ RÍBEŽĽOVO MARHUĽOVÝ KOLÁČ S TVAROHOM A PISTÁCIAMI

Potrebujeme: 600 g marhúl, 500 g červených ríbezlí, 450 g múky, 1 balíček prášku do pečiva, 125 g trstinového cukru, 1 balíček vanilkového cukru, štipku soli, 1 vajčisko, 100 ml oleja (slnčnicového, repkového), 100 ml mlieka, 250 g tvarohu, 75 g masla, 100 g pistácií, šťavu a kôru z 1 limetky

Ovocie umyjeme a odstopkujeme. Zmiešame múku, prášok do pečiva, cukor a soľ. Zamiešame, pridáme mlieko, olej, vajčisko a tvaroh a všetko spolu mixérom pomiešame. Cesto

rozvalkáme na plechu. Maslové vločky rozprestrieme na cesto, potom poukladáme ovocie. Navrch posypeme pistáciovo-limetkovým pestom (100 g pistácií nasekáme a pridáme šťavu a kôru z jednej limetky a 1 polievkovú lyžicu trstinového cukru. Všetko zmiešame a posypeme povrch koláča). Pečieme pri 175 stupňoch asi 30-35 minút do ružova.

sk, mp, ami, foto archív